



**W numerze**

**POLACY**

Odrodzenie i kierunki rozwoju szkolnictwa polskiej mniejszości narodowej na Ukrainie

... istnienie i rozwój szkolnictwa polskiego na Ukrainie jest priorytetowym, najważniejszym zadaniem mieszkających tu Polaków, wszystkich polskich organizacji na Ukrainie, a nade wszystko polskich nauczycieli i reprezentującego ich Zjednoczenia Nauczycieli Polskich na Ukrainie. • 3

**WYDARZENIA**

Poeta trzech narodów

Prawdziwą dumą Armiańska jest poeta Zygmunt Lewicki, który urodził się na Zachodniej Ukrainie w polskiej rodzinie. • 7

**W Komitecie ds. Mniejszości Narodowych i Religii Ukrainy**

**Національно-релігійна політика: проблеми і перспективи**



21. maja bieżącego roku w sali konferencyjnej Agencji UNIAN w Kijowie odbyła się konferencja prasowa przewodniczącego Państwowego Komitetu Ukrainy ds. Mniejszości Narodowych i Religii Georgija Popowa.

Na pytania licznie zgromadzonych dziennikarzy odpowiedzieli również Mykoła Nowytszenko – z-ca ds. Kontaktów z Cerkwią i Organizacjami Religijnymi oraz dyrektor Departamentu ds.

Narodowości i Zaplecza Informacyjnego – Tatiana Pyłypenko. Rozmowa dotyczyła głównie podstawowych nurtów działalności Komitetu, przedsięwzięć zaplanowanych na najbliższy okres oraz sposobu finansowania różnorodnych projektów Komitetu.

Poniżej publikujemy w oryginale (tzn. w języku ukraińskim) wystąpienie przewodniczącego Państwowego Komitetu Ukrainy ds. Mniejszości Narodowych i Religii Georgija Popowa.

**Шановні журналісти!**

Як вже було проанонсовано, тема нашої сьогоднішньої розмови буде безпосередньо торкатися діяльності новоствореного Державного комітету України у справах національностей та релігій. Для короткої довідки – Департамент у справах релігій і Комітет у справах національностей і міграцій існували до сьогодні як окремі структури. До речі, „Держкомнаціміграції” за роки свого існування „пережив” кілька реорганізацій, які, відверто кажучи, позитивної ролі майже не відігравали, тому що по суті лише змінювалось підпорядкування вищестоящим держав-

ним органам. Саме з метою вдосконалення системи органів виконавчої влади Кабінет Міністрів України об’єднав ці дві структури, логічно ув’язавши спорідненість сфер діяльності.

Нині Комітет є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем’єр-міністра України, і здійснює свої повноваження безпосередньо та через підпорядковані йому органи міграційної служби, а також відповідні органи Автономної Республіки Крим, структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міськдержадміністрацій.

Ціаг дالسzy на стр. 2

**Święto kultury polskiej w Żytomierzu**

**Zwiastun pogody nad Polesiem**



Ambasador RP na Ukrainie otwiera XIII. Festiwal „Tęcza Polesia”. (L) Prezes ŻOZPU Wiktoria Laskowska-Szczur, (P) Jolanta Płatek – wspaniale wypełniła misję prowadzenia całej imprezy

Jak co roku wiosną, już po raz trzynasty, nad stolicą Żytomierszczyzny znów zakwitła „Tęcza Polesia”. Tym razem to wspaniałe święto muzyki i tańca – XIII. Festiwal Kultury Polskiej otworzył uro-

czyście Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej na Ukrainie Jacek Kluczkowski, przekazując uczestnikom imprezy pozdrowienia od wszystkich rodaków z Kraju. „Zapewniam Państwa, że Polska jest z Wami, wie o

Waszych problemach i w miarę swoich sił będzie pomagała polskiej gromadzie na Żytomierszczyźnie” – podkreślił Ambasador w swoim wystąpieniu inauguracyjnym imprezę.

Ciąg dalszy na str. 4-5



Moment uroczystego відкриття Українсько-польського центру у Хмельницькому національному університеті (Репортаж на стр. 6)



W Komitecie ds. Mniejszości  
Narodowych i Religii Ukrainy

Ciąg dalszy ze str. 1

# Національно-релігійна політика: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Основними завданнями Комітету є – участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері міжнародних відносин, забезпечення захисту прав національних меншин України, депортованих за національною

ціональних відносин та розвитку культур національних меншин України на період до 2010 року, який щойно передано на розгляд Уряду. До речі, на початок цього року в Україні діяло 1200 національно-культурних товариств, 35 з них мають

Україні”. Також значна увага приділятиметься поглибленню співробітництва у сфері захисту прав нацменшин, які мають в Україні етнічно споріднені спільноти. Цьому сприяє діяльність трьох міждержавних комісій (українсько-

одній гострій проблемі – міжконфесійні конфлікти, які переходять в гострі протистояння. Показовим є те, що ситуація в релігійному середовищі, як правило, загострюється тоді, коли спірні питання між громадами намагаються вирішувати

рік в сумі 91 млн. 673 тис на бюджетну програму з розселення та облаштування депортованих припадає 71,4 млн. грн.

Але ми всі ми знаємо, що частогусто цифри на папері так і залишаються на папері. Сьогодні можу

**Podstawowymi zadaniami Komitetu są: udział w formowaniu i zabezpieczeniu realizacji polityki Państwa w sferze kontaktów między narodowymi, zapewnienie obrony praw mniejszości narodowych Ukrainy, osób deportowanych w oparciu o kryteria narodowe, osób, które powróciły na Ukrainę, migracji, uchodźców, w sferze religii, kontaktów z Cerkwią i organizacjami religijnymi; udział w zabezpieczeniu rozwoju związków z Ukraińcami mieszkającymi poza krajem oraz ich organizacjami społecznymi.**



Mykola Nowyczenko:

„Jeszcze względnie niedawno na Ukrainie było aż 1500 tzw. punktów zapalnych, w których dosłownie wiowała walka międzywyznaniowa. Dziś takie napięcia sprowadzono do minimum. I jest to zasługa nie tylko różnorodnych przedstawicieli władzy, organów państwowych – jest to zasługa naszych ludzi, którzy stają się bardziej cierpliwi, tolerancyjni, dążą do spokoju i zgody w naszym społeczeństwie”.

ознакою osób, які повернулися в Україну, мігрантів, біженців, у сфері релігії, відносин із церквою і релігійними організаціями, участь у забезпеченні розвитку зв'язків із

при Комітеті. Наприкінці квітня у приміщенні „Держкомнацрелігій” за участю представників міністерств та відомств та Всеукраїнської спілки громадських організацій „Конгрес ромів України” відбулись громадські слухання щодо підсумків реалізації Програми соціально-духовного відродження ромів України і необхідності її пролонгації.

Також у найближчих планах Комітету завершення розробки проекту Закону України „Про Концепцію державної етнопатриотичної політики України”, внесення змін до Закону України „Про національні меншини в Україні” та „Про механізм реалізації положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин в

усеукраїнський статус. В цілях підвищення ролі громадських організацій у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері міжнародних відносин, захисту прав національних меншин було відновлено діяльність Ради представників всеукраїнських громадських організацій національних меншин як постійного дорадчо-консультативного органу, який утворено

угорської, українсько-румунської, українсько-словацької) з питань забезпечення прав національних меншин.

**Według danych na początek bieżącego roku na Ukrainie działało 1200 zrzeszeń narodowo-kulturalnych, 35 z nich posiada status wszechukraiński.**

Окремо треба зупинитися на проблемах, що існують в державно-церковних відносинах, а саме розв'язання багатьох з них сьогодні неможливе без внесення суттєвих змін і доповнень до діючого законодавства про свободу совісті. Та найскладнішим питанням, на мою думку, було і залишається майнове. Майже третина громад не мають церкові молитовних будинків, хоча існує чимало колишніх культових споруд та предметів церковного вжитку, які до цього часу використовуються не за призначенням і не повертаються релігійним організаціям. З метою поліпшення ситуації Постановою Уряду створена Комісія при Кабінеті Міністрів України з питань повернення майна релігійним організаціям. До її складу увійшли керівники відповідних міністерств і відомств, які причетні до вирішення питань, пов'язаних з поверненням релігійним організаціям колишніх культових споруд, що не використовуються або ж використовуються не за призначенням і знаходяться на балансі органів влади. Організаційне та технічне забезпечення діяльності Комісії покладено на Державний комітет України у справах національностей та релігій.

Окремо треба зупинитися на ще

по-волонтаристські, за симпатіями чи антипатіями посадових осіб чи окремих політичних лідерів. Тому представники регіональних структур у справах релігій повинні займати нейтральну позицію і приймати рішення, спираючись виключно на об'єктивні фактори. Не менш серйозне питання, яке потребує пильної уваги – освоення та спроби перерозподілу українського духовного простору з боку неорелігій, релігійних рухів та деструктивних сект. І хоча в Україні прослідковується позитивний розвиток інфраструктури релігійних організацій – з 1991 року їх мережа збільшилася у 2,5 рази з 13,2 тис. до 33 тис., але такий своєрідний ренесанс несе в собі, повторюю, і негативні фактори.

Щойно в країні відмічали 63 річницю з дня депортації кримських татар, вірмен, греків, німців. Це сумна дата і проблеми з цим пов'язані дуже гострі. Але, якщо відкинути політичну складову, то вирішення цієї проблеми залежить, зокрема від вирішення питання щодо розселення, облаштування, адаптації кримських татар та осіб інших національностей, які повернулися в Україну. До речі, на цю ділянку припадають основні фінансові витрати, так із загального бюджету Комітету, визначеного на 2007



Tatiana Pylypenko:

„25. czerwca będziemy obchodzić 15. rocznicę przyjęcia Ustawy o mniejszościach narodowych Ukrainy, bardzo pozytywnie ocenianej przez ekspertów europejskich. Realia podpowiadają jednak, iż dojrzał już czas dla wprowadzenia pewnych zmian i uzupełnień do istniejącej obecnie bazy polityczno-prawnej w tej dziedzinie”.

сказати, що Держкомнацрелігій стовідсоткового профінансував капітальні вкладення за січень-травень поточного року в сумі 21,6 млн. грн. Вперше ці видатки віднесені до захищених і основне фінансування наближено і припадає саме на літні місяці, що дає змогу їх вчасного і якісного освоення. Ще одна важлива

**Niemniej poważną kwestią, wymagającą szczególnej uwagi, są próby opanowania i redystrybucji ukraińskiej przestrzeni duchowej, czynione ze strony nowych ruchów religijnych i destrukcyjnych sekt.**

річ – в 2007 році заплановано розпочати формування зведеного реєстру репатріантів. Впевнений, що наведення порядку, зокрема у фінансових питаннях суттєва складова у вирішенні цих надзвичайно складних питань. Це якщо коротко про основні аспекти діяльності Комітету. Впевнений, що запорукою успішної його діяльності буде перш за все політична стабільність в державі.

За матеріалами ДКНР  
Станіслав Папелюк

## Sześćdziesięciolecie Stanisława Szewczenki



Ciepłe życzenia urodzinowe od gremium Polaków Ukrainy przekazała Jubilatowi prezes Polskiego Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego im A. Mickiewicza w Kijowie Irena Gilowa

## Jubileusz mistrza Stanisława

Ровіадаją „Chcesz lepiej poznać przyjaciela - przyjdź na jego urodziny”. O słuszności tej maksymy my, Jego koledzy, nieraz współuczestnicząc z Nim w posiedzeniach Kolegium Redakcyjnego „Dziennika Kijowskiego” przekonaliśmy się już wtedy, gdy zobaczyliśmy wypełnioną po brzegi projekcyjną „Salę Niebieską” kijowskiego Domu Kino.

Okazało się, że wszyscy - tak licznie zgromadzeni goście, a wśród nich: poeci, pisarze, publicyści, tłumacze, politycy, filmowcy, muzycy, wokaliści, kompozytorzy, radiowcy,

nauczyciele, bankowcy, działacze społeczni etcetera, etcetera, to Jego dobrzy znajomi, współpracownicy, koledzy po fachu. I każdy z nas dobrym słowem, piosenką, panegirkiem czy żartem chciał przywitać Tego wielostronnego twórcę - Stanisława Szewczenkę (bo o nim właśnie mowa) - z okazji nieprzeciętnej, a mianowicie 60. rocznicy urodzin.

Brzmiąły gromkie arie i wrzszające, piosenki liryczne. Było dużo wspomnień, epizodów z Jego życia, w tym też utrwalonych przez kamery i wyświetlanych na

ekranie. Oglądaliśmy wspaniałe fragmenty z filmów opartych na jego scenariuszach. A tuż przed uroczystym wesołym furszetem wysłuchaliśmy kilkunastu Jego dawnych i najnowszych wierszy (w wykonaniu autora).

Drogi nasz Stanisławie, niech ta wyraźnie dostrzegalna w tym Dniu przyjazna i wspaniała aura towarzyszy Ci nadal we wszystkich Twoich nowych, pożytecznych światu poczynaniach.

Sto lat!

Koledzy z Redakcji „DK”



## Relacje obserwatora

Powszechnie wiadomo, czym jest istnienie i rozwój własnego szkolnictwa dla każdej mniejszości narodowej – jest najważniejszą formą jej bytu i rozwoju. Żadna mniejszość narodowa bez dobrze zorganizowanego szkolnictwa, umiejscowionego w strukturach prawnych i oświatowych kraju pobytu, nie ma szans na przetrwanie i zachowanie własnej tożsamości.

Dlatego istnienie i rozwój szkolnictwa polskiego na Ukrainie jest priorytetowym, najważniejszym zadaniem mieszkających tu Polaków, wszystkich polskich organizacji na Ukrainie, a nade wszystko polskich nauczycieli i reprezentującego ich Zjednoczenia Nauczycieli Polskich na Ukrainie. Szeroko pojęta pomoc prawna, finansowa, metodyczna powinna być również przedmiotem najwyższej troski polskiego Sejmu i Senatu, polskiej dyplomacji zagranicznej, polskiego Ministerstwa Oświaty i wszystkich organizacji działających na rzecz Polaków mieszkających na Ukrainie.

Sprawa jest niezmiernie ważna, bo dotyczy najmłodszego pokolenia, nie tylko – co jest bardzo ważne – jego patriotycznego wychowania i kształtowania świadomości narodowej, ale także jakości oferty edukacyjnej, co jest bardzo istotne w dzisiejszym świecie. Młodzi Polacy w kraju zamieszkania mają prawo do nauki własnego języka i uczestnictwa w kulturze ojczystej według standardów obowiązujących w całym cywilizowanym świecie. Jednym słowem, poziom nauczania w szkołach i placówkach oświatowych na Ukrainie nie może, w sposób rażący, odbiegać od poziomu nauczania ani w kraju zamieszkania, ani w kraju ojczystym.

Dostęp do nauki zorganizowanej na wysokim poziomie mogą zapewnić tylko placówki szkolne i pozaszkolne prowadzone przez dobrze wykształconych, przygotowanych merytorycznie i metodycznie nauczycieli języka polskiego i innych przedmiotów, władających biegle językiem polskim. W trosce o poziom nauczania bezwzględnie konieczne jest opracowanie i napisanie jednolitych programów nauczania i wychowania, zgodnych z potrzebami środowiska Polaków mieszkających na Ukrainie. Należy również napisać i dopuścić do użytku podręczniki do języka polskiego i innych przedmiotów, uwzględniające treści nauczania zatwierdzone i honorowane przez Ministerstwo Oświaty Ukrainy i zgodne z oczekiwaniami mieszkających tu Polaków. Dopiero wtedy będzie można mówić, że naprawdę istnieje polskie szkolnictwo na Ukrainie, kształtujące młodych Polaków nie tracących kontaktu z krajem ojczystym i jego kulturą, a jednocześnie będących światłą, dobrze wykształconą częścią społeczeństwa ukraińskiego.

To młode pokolenie Polaków, kochające obie swoje Ojczyzny, jest nadzieją i bezcennym kapitałem dla obu narodów. To oni będą najlepszymi ambasadorami obu kultur w zjednoczonej Europie i najtrwałszym ogniwem w budowaniu przyjaznych stosunków między Polską a



## Odrodzenie i kierunki rozwoju szkolnictwa polskiej mniejszości narodowej na Ukrainie

Ukrainą. Ten najbardziej żywotny problem dla polskiej oświaty i całej mniejszości narodowej na Ukrainie stał się przedmiotem obrad Zjazdu Zjednoczenia Nauczycieli Polskich na Ukrainie, który odbył się w Chmielnickim w dniach 23-25 marca 2007 roku. Był to jednocześnie Walny Zjazd, na którym udzielono absolutorium poprzedniemu zarządowi ZNPnU. W tajnym głosowaniu wybrano nowego prezesa Pana Adama Chłopek. Obrady zjazdu przebiegały zgodnie z obowiązującymi procedurami. Zebranych powitała Prezes ustępującego zarządu Pani Julia Sierkowa. Następnie odegrano hymny Ukrainy i Polski. Głos zabrał ks. biskup Leon Dubrawski. Przemawiając do zebranych, przypomniał słowa Jana Pawła II skierowane do nauczycieli, mówiące o tym, że są profesje wymagające powołania. Nauczyciel i ksiądz są zobowiązani własnym życiem i przykładem zaświadczać o najwyższych wartościach etycznych i religijnych. Z pracy duszpasterskiej i nauczycielskiej rodzi się wielkie dzieło, którego plony zbierają przyszłe pokolenia.

Godne odnotowania są również słowa wypowiedziane przez kuratora oświaty obwodu chmielnickiego Serhija Woźniaka, który stwierdził, że inwestycja w oświatę – to inwestycja w społeczeństwo i naród. Złożył też deklarację, iż zostanie zrobione wszystko, żeby narodowości żyjące na Ukrainie mogły swobodnie rozwijać swoją kulturę. Przedstawicielka władz miasta Chmielnicki, Pani Katarzyna Nawczenkova, zapewniła, że miasto jest otwarte dla wszystkich narodów, które tu żyją i pracują.

Ambasador Jacek Kluczkowski w swoim wystąpieniu podziękował nauczycielom polskim na Ukrainie i ich organizacji za krzewienie polskości. Obiecał, że polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne będą pomagały szkolnictwu polskiemu, którego rozwój ma również znaczenie polityczne w tworzeniu dobrosąsiedzkich stosunków między Polską a Ukrainą, stanowiących fundament nowoczesnej Europy. List gratulacyjny wystosowany przez Fundację „Pomoc Polakom na

Wschodzie” potwierdzał również wagę polskiego szkolnictwa na Ukrainie i rolę nauczyciela w jego organizowaniu. Jak gdyby na potwierdzenie tego faktu, odbyła się krótka uroczystość, związana z jubileuszem 50-lecia pracy Pani Marii Iwanowej – nauczycielki Szkoły nr 10 we Lwowie. Osiągnięcia Jubilatki przekonują o tym, że w procesie nauczania najważniejszym i niezastąpionym ogniwem jest mądry, dobrze wykształcony i kochający swoją pracę nauczyciel.

W drugiej, roboczej części konferencji dokonano wyboru przewodniczącego obrad. Została nim Pani Eucja Kowalska.

Pani Julia Sierkowa, ustępująca ze stanowiska Prezesa ZNPnU, złożyła sprawozdanie z czteroletniej działalności zarządu. Dokonała w nim próby analizy stanu szkolnictwa polskiego na Ukrainie, zauważyła wzrost prestiżu organizacji zarówno w środowisku nauczycielskim, jak i na zewnątrz, do czego w znacznym stopniu przyczynia się wydawanie własnego biuletynu „Głos Nauczyciela”. Najważniejszą rolą pisma jest integracja środowiska nauczycielskiego na Ukrainie. Swoje wystąpienie Pani J. Sierkowa zakończyła słowami: „Bądźmy nie tylko konsumentami polskiej kultury, ale i jej twórcami”.

W części obrad przeznaczonych na dyskusję głos zabrało wielu uczestników zjazdu. Wśród poruszonych licznych problemów można wymienić najważniejsze i najczęściej się powtarzające. Są to wciąż istniejące braki kadrowe, zbyt mała ilość dobrze wykształconych nauczycieli, konieczność podnoszenia kwalifikacji w zakresie biegłego posługiwania się językiem polskim – zarówno wśród nauczycieli języka polskiego, jak i innych przedmiotów. Następną ważną kwestią dotyczyła braku podręczników i trudności w uzyskaniu zgody Ministerstwa Oświaty i Nauki Ukrainy, dotyczącej dopuszczenia istniejących w Polsce podręczników do użytku w szkołach polskich na Ukrainie. Zauważono konieczność stworzenia struktur szkolnictwa polskiego, co jest obecnie niemożliwe z powodu braku właściwych przepisów praw-

nych i umów między Polską a Ukrainą, dotyczących szkolnictwa polskiego na Ukrainie.

W tym miejscu zwrócono uwagę, iż istnieją wyraźne różnice w stosunku państwa polskiego i ukraińskiego odnośnie oświaty polskiej na Ukrainie i ukraińskiej w Polsce. Mniejszość ukraińska w Polsce posiada wiele możliwości prawnych w zakresie rozwoju własnego szkolnictwa, których nie posiada mniejszość polska na Ukrainie. Jest sprawą oczywistą, że tych problemów nie rozwiążą ani nauczyciele, ani ich organizacja związkowa; rozwiązanie tych problemów wymaga rozmów między przedstawicielami stosownych ministerstw Polski i Ukrainy.

Nauczyciele polscy na Ukrainie mają prawo oczekiwać, że zostaną stworzone normy prawne umożliwiające rozwój szkolnictwa polskiej mniejszości narodowej.

Warto zwrócić uwagę, że środowisko nauczycieli polskich na Ukrainie próbuje rozwiązywać niektóre problemy samodzielnie. Dotyczy to sprawy podnoszenia kwalifikacji i udoskonalania pracy dydaktycznej. Temu celowi służą dwie inicjatywy: utworzenie przy Uniwersytecie Pedagogicznym w Drohobyczu podyplomowego studium języka i literatury polskiej dla nauczycieli, powołanie przy ZNPnU „Centrum Metodycznego Nauczania Języka i Kultury Polskiej” z siedzibą w Drohobyczu i wprowadzenie go do struktury Ministerstwa Oświaty i Nauki Ukrainy. Stworzeniem takiej placówki od lat zajmuje się nowo wybrany prezes Pan Adam Chłopek. Inicjatywa ta powoli przybiera realny kształt, gdyż istnieje baza w postaci własnego domu, który jednak wymaga przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych, aby mogła mieścić się w nim nowoczesna placówka metodyczno-dydaktyczna.

W dyskusji zaakcentowany został bardzo ważny problem – konieczność współpracy domu rodzinnego, wspólnot polskich i polskich szkół. Te trzy środowiska powinny zintegrować się w działaniu i wspierać się wzajemnie, gdyż mają wspólne cele, a połączenie sił,

ustalenie kompetencji i zakresu działalności pomoże skuteczniej te cele osiągnąć.

Te trzy środowiska – dom, szkoła i wspólnota polska – budzą świadomość narodową, uczyć języka i kultury ojczystej, dają podstawy tożsamości. Pragnę tu podkreślić, że w procesie edukacji nic nie zastąpi dobrze zorganizowanej szkoły, jednak nadchodzi w życiu człowieka taki moment, kiedy opuszcza on dom rodzinny i kończy szkołę. Natomiast wspólnota polska jest środowiskiem, w którym może realizować się jako Polak na każdym etapie swojego życia. Podkreślono też, że bardzo ważną (o ile nie najważniejszą) rolę w powstawaniu i istnieniu nowych szkół polskich odgrywają rodzice. To oni decydują o tym, jak wcześniej (czy w ogóle) dziecko zacznie uczyć się języka polskiego, poznawać kulturę polską. To rodzice decydują, do jakiej szkoły chcą posłać swoje dzieci. Jako obywatele i podatnicy państwa ukraińskiego mają prawo i obowiązek domagać się dla swoich dzieci szkół z polskim językiem nauczania, zorganizowanych na wysokim poziomie. Tu dodam, że właśnie nad rozwojem świadomości rodziców powinny pracować wszystkie wspólnoty polskie – jest to ich bardzo ważne zadanie.

W tej skrótej relacji zapewne pominięte zostały niektóre głosy i wypowiedzi. Najistotniejsze wydaje się to, że nauczyciele potrafią wyartykułować swoje potrzeby, że mają poczucie więzi i świadomość, iż tworzą środowisko, które może i powinno mówić własnym głosem, potrafią wyznaczyć sobie cele, do których dążą.

Nauczyciele, bardziej niż inne środowiska, potrafią być krytyczni wobec swoich niedoskonałości, rozumieją potrzebę ciągłego samokształcenia. Muszą jednak pamiętać, że na nich spoczywa obowiązek troski o dusze młodego pokolenia i przekazywania tradycji narodowych. W tym zadaniu powinny wspierać nauczyciela wszystkie organizacje i wspólnoty polskie.

Na zakończenie tych spostrzeżeń oglądanych okiem obserwatora, chcę powiedzieć, że koleżanki i koledzy nauczyciele polscy na Ukrainie muszą pamiętać, że w swojej pracy mają się do czego odwołać, że za nimi stoi cała wielowiekowa tradycja polskiej oświaty, której ukoronowaniem było powołanie 14 października 1773 roku Komisji Edukacji Narodowej. Zreformowane przez nią polskie szkolnictwo osiągnęło jeden z najwyższych poziomów nauczania w Europie i to jest również dziedzictwem nauczycieli pracujących na Ukrainie.

Anna ZNAMIEROWSKA

Centrum Metodyczne Nauczania  
Języka i Kultury Polskiej w  
Drohobyczu, obw. lwowski

Redakcja  
„Dziennik  
Kijowski”  
zatrudni  
sekretarkę  
(do 35 lat) ze znajomością  
polskiego i komputera.  
Tel. 246 61 39  
e-mail: pau@dk.com.ua  
bord2002@mail.ru



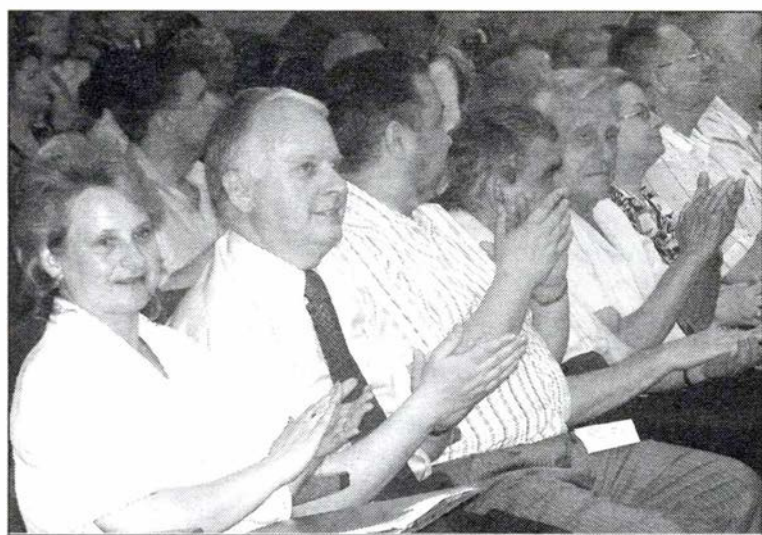
# Zwiastun pogody nad Polesiem



Klasyczny akcent Festiwalu – gra Zespół Kameralny im. I. F. Dobrzyńskiego pod kierownictwem Ireny Kopoć



Gorące brawa zebrali weterani „Tęczy Polesia” – Polski Ludowy Zespół Wokalny „Poleskie Sokoły” pod kierownictwem Zasłużonego dla Kultury Polskiej Jana Boczkowskiego



Widownia nie szczędziła braw. Od lewej: dyrektor programowy Festiwalu Wiktoria Laskowska-Szczur, Ambasador RP na Ukrainie Jacek Kluczkowski, przedstawiciel władz lokalnych M. Siurawczyk, weteran ruchu odrodzenia polskości Franciszek Brzezicki



Data Festiwalu – 26 maja zbiegła się z obchodzonym w Polsce Świętem Matki, o czym przypomniał nam Mykoła Nagirniak, wykonując po polsku wzruszającą ukraińską „Pieśń o matce” (akomp. Natalia Trawkina)

## Ciąg dalszy ze str. 1

Naszym nowym Czytelnikom warto przypomnieć, że od wielu już lat organizatorem Festiwalu jest Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie, a u jego źródeł stał ongiś Walenty Grabowski – poeta, publicysta i wybitny działacz społeczny oraz Stanisław Szalacki – pierwszy prezes Związku Polaków na Ukrainie.

Szkoda, że możliwości techniczne gazety nie pozwalają przełać na papier tego, co działo się na scenie Sali Koncertowej Żytomierskiej Telewizji Obwodowej – tej szerokiej gamy kolorów, dźwięków i uczuć, towarzyszącej każdemu z występów artystów. W tej sytuacji mogę jedynie podzielić się kilkoma refleksjami i zaproponować zestaw czarno-białych wrywkowych zdjęć z tego wielkiego, radosnego święta.

Reżyser Irena Switelska i jej asystenci W. Kozłowski, O. Kolesowa oraz I. Kopoć zadbali o dobre tempo i różnorodność repertuaru wykonawców – od siedemnastowiecznej kansonny – nb. odnalezionej w bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego, a wykonanej przez Zespół Kameralny im. Feliksa i Ignacego Dobrzyńskich – do nieśmiertelnej „Kukułeczki”, zaprezentowanej przez dziecięcy zespół „Dzwone-

czki” w nowoczesnej aranżacji Bogdana Poliszczuka.

Były też specjalne festiwalowe premiery, jak na przykład piosenka „Romantyka” do słów warszawskiej poetki Izabelli Zubko, skomponowana przez oddanego sprawie popularyzacji kultury polskiej, niezwykle płodnego żytomierskiego kompozytora Aleksandra Chodakowskiego, w wykonaniu Natalii Miezygórskiej i chóru dziecięcego.

Cieszy fakt, iż sądząc z przekroju wiekowego wykonawców, starsze pokolenie zdołało przeschepić młodzieży pietyzm w stosunku do kultury swych przodków, i jest to zjawisko niezwykle optymistyczne.

Chociaż, szczerze mówiąc, brakowało mi tych „z życia wziętych” babć i dziadków z Suseł, Kamiennego Brodu czy Syczówki z ich niepowtarzalnie oryginalnymi pieśniami i scenkami ilustrującymi staropolskie obrzędy ludowe. Szkoda też, że do tego święta kultury nie włączył się żaden z zespołów z Polski. Z sentymentem wspominam te pierwsze festiwale utrwalane wtedy nawet przez kilka ekip telewizji polskiej i ukraińskiej. Może jeszcze więcej starań należy dolożyć do poprzedniej reklamy tego widowiska.

Co prawda w tym roku rangę festiwalu pokrzepił swoją obec-

nością sam Ambasador RP na Ukrainie, który w finale imprezy wręczył najlepszym z najlepszych dyplomy honorowe i nagrody. Ładnym gestem władz lokalnych było przyznanie kilku zespołom zaszczytnego tytułu „Wzorowy”.

A, globalnie biorąc, istotnym jest to, że tradycji stało się zadość, że w stolicy poleskiej krainy, dzięki promotorom kultury polskiej i jej nosicielom, choć na kilka godzin zapomniano o swarach wirujących na politycznym Olimpie i pograżono się w wartości nieprzemijające – łączące wszystkich przedstawicieli rodu ludzkiego, niezależnie od narodowości, wyznania czy orientacji politycznych.

Pisząc w dalekim 1993 roku o pierwszym Festiwalu „Tęcza Polesia” w Żytomierzu (który, nawiasem mówiąc, miałem zaszczyt prowadzić), zakończyłem swą relację stwierdzeniem: „W marzeniach sennych tęcza odczytywana jest jako kres kłopotów. Niechaj ten horoskop spełni się i nie tylko dla Polesia”. Jak widzimy, pragnienie to nic nie straciło na swej aktualności. Cóż... samo życie! A zatem sprawdzimy to równo za rok. Do zobaczenia w Żytomierzu!

Stanisław PANTELUK  
(Zdjęcia autora)



Patriotyczną pieśń Moniuszki „Hej, ty Wisło” zaśpiewał Zespół Wokalny „Tęcza” pod kierownictwem Alfreda Maszewskiego



Jan Krasowski sięgnął do szkatułki polskiego folkloru, proponując widowni staropolską piosenkę „W moim ogródeczku” w wykonaniu Polskiego Zespołu Wokalnego im. J. Słowackiego





„Kujawiak z oberkiem” (i nie tylko) pokazał nam Polski Ludowy Zespół Taneczny „Koroliski” pod kierownictwem Ireny Świtelskiej



W niejednym oku zakręciła się łezka, gdy Natalia Miezygórska w towarzystwie kryształowych głosów solistów zespołu „Dzwoneczki” przypomniała nam „Kolorowe jarmarki”, skomponowane przez Janusza Laskowskiego do słów Ryszarda Ulickiego



Gorliwi kreatorzy XIII. Festiwalu - prowadząca koncert Jolanta Płatek i kompozytor, wirtuoz gitary Aleksander Chodakowski



Polski Wzorowy Dziecięcy Zespół „Dzwoneczki” pod kierownictwem Jadwigi i Bogdana Poliszczuków

Ukraina na Międzynarodowych Targach w Warszawie

## UKRAIŃSKA KSIĄŻKA W POLSKIEJ KORONIE

W dniach 17-20 maja br. Ukraina była gościem honorowym na 52. Międzynarodowych Targach Książki, w których udział wzięło ponad 700. wystawców z 31. krajów świata. Po raz pierwszy z tak obfitą i okazałą ofertą wystąpiło 150. wystawców ukraińskich, co – obok dominującej obecności polskich wydawnictw – nadało „ukraiński” charakter całej ekspozycji, choć wśród wystawców zagranicznych wyróżniały się również stoiska niemieckie.

Program ukraińskiego udziału w Targach Książki był bogaty, urozmaicony i interesujący w odbiorze dla licznie odwiedzających gości, miłośników prozy i poezji, dla profesjonalistów i zwykłych czytelników. A wszystko to za sprawą możliwości bezpośredniego spotkania z popularnymi i chętnie czytanyymi ukraińskimi pisarzami, publicystami, znawcami sztuki i ich dorobkiem twórczym. Wśród plejady twórców byli m.in. Andrij Kurkow, Jurij Andruchowycz, Irena Rozdabud'ko, Jurij Pokalczuk, Hałyna Tarasiuk, Łesia Woronyna, Marija Matios, Wołodymyr Moryniec, Petro Mycyk i inni.

Były więc spotkania autorskie, autografy, prezentacje utworów, konferencje prasowe, dyskusje. Było – oczywiście – uroczyste otwarcie i wieczór galowy z udziałem Wicepremiera Ukrainy – Dymitra Tabacznyka i Ambasadora Ukrainy w Polsce – Ołeksandra Mocyka oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP – Kazimierza Michała Ujazdowskiego. Wicepremier Ukrainy uznał udział w Targach Książki za „ważny krok w zbliżeniu Ukrainy z polskimi przyja-

ciółmi i innymi narodami europejskimi”. Minister Ujazdowski podkreślił, że „obecność ukraińskich wydawców w Warszawie zapoczątkuje nowe polsko-ukraińskie projekty współpracy w dziedzinie kultury”.

Za wielce udany i entuzjastycznie przyjęty uznać należy uroczysty wieczór galowy w Sali Kongresowej Pałacu Kultury i Nauki. Wystąpili bowiem lubiani i znani na Ukrainie, ale i w wielu krajach świata, artyści i soliści. Wymienić tu trzeba m.in. Zespół Tańca im. Wirskiego, zespół folkowy „Gomin Karpat”, solistkę ukraińskiej Opery Narodowej Oksanę Dykę i zespół „Dzereło”. Na szczególne wyróżnienie zasługuje wspaniały męski kwartet wokalny „Hetman” oraz występ wielce utalentowanej Natałki Szymkarenko. To Natalia Buczyńska i Natałka Szymkarenko są „słowikami śpiewnej Ukrainy”!

Na ukraińskiej ekspozycji targowej spędziłem kilka godzin. Obejrzałem niemal wszystkie stoiska. Rozmawiałem z wieloma uczestnikami i wydawcami. Od natłoku pozycji książkowych i wątków w czasie rozmów – przyznam – byłem nieco przytłumiony, ale wielce zadowolony, gdyż przewijał się w nich optymizm odnośnie perspektyw ukraińskiej literatury, możliwości wydawniczych i rzecz jasna – polsko-ukraińskiej współpracy w wielu dziedzinach: od kultury do gospodarki.

Cieszyć może fakt, że książka ukraińska coraz śmielej wychodzi na rynki europejskie, że rośnie baza wydawnicza na Ukrainie. No, i że ma coraz szerszy krąg czytelników w Polsce. Dla ilustracji tylko – w Polsce ukazały się

już cztery powieści Jurija Andruchowycza, w tym: „Rekreacje”, „Moscoviada. Powieść grozy” i „Perswazja”. Andrij Kurkow wydał przed Targami drugą już powieść „Ostania miłość prezydenta”, a przedtem „Kryptonim Pingwin”. Podobnie rzecz ma się z utworami Tarasa Prochaški, Serhija Żadana i innych.

Na Targach Książki w Warszawie obecni byli praktycznie wszyscy główni wydawcy ukraińscy, w tym najstarsze i najbardziej prestiżowe ukraińskie wydawnictwo „Lybid”. Wydało – specjalnie na tę imprezę – książkę „Ate-ny Wołyńskie”, która, zdaniem dyrektora Ołeny Bojko, wraz z książką „Ukraina. Mozaika etniczno-kulturowa” odtwarza rozwój polskiej kultury narodowej na Ukrainie, na terenach zamieszkałych przez Polaków. Wydawnictwo wzięło udział w Targach po raz piąty, ale Ołena Bojko z całą otwartością i szczerością powiedziała: „Niestety, na razie nie mogę stwierdzić, że ukraińskie książki zajmują dobrą pozycję na rynku polskim lub odwrotnie”. Poglądu tego nie można nie podzielać. Ale po to właśnie organizowane są tego typu targi i spotkania autorskie, by wieloletnie opóźnienia jak najszybciej nadrobić. Jak potwierdziła to pisarka i dziennikarka ukraińska Łesia Woronyna – „Każde Targi są dla ukraińskiego pisarza szansą na bycie widocznym, obecnym i usłyszanym za granicą. Są również dobrą szkołą”.

Po Targach w Warszawie – można być optymistą!

Mikołaj ONISZCZUK  
(Warszawa)

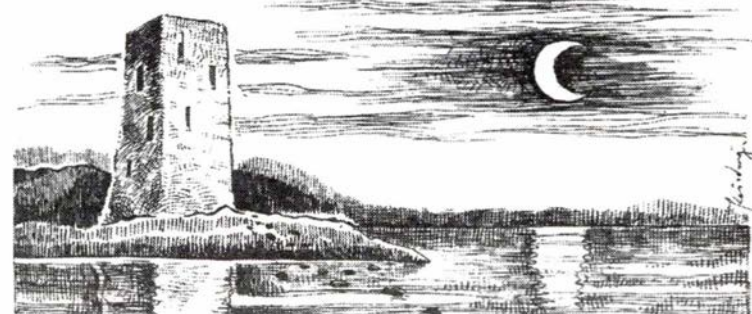
Polskie legendy

## Podanie o Popielu

Niedaleko od Gniezna, nad jeziorem Gopłem, wznosił się gród Kruszwica. Tam mieszkał książę Popiel, jeden z następców Lecha, i rządził krajem groźnie i surowo. Pragnął większej władzy niż mieli jego poprzednicy. Chciał rządzić sam, nie pytając nikogo o radę. Żona Niemka opowiadała mu nieraz, że tak rządzi książęta w Niemczech.

A w Polsce z dawna był obyczaj, że książę w ważniejszych sprawach zwoływał radę starszych kmieci, czyli gospodarzy, właścicieli ziemi. Taka rada, z kmieci złożona, nazywała się wiecem. Popiel nie chciał zwoływać wieców, a kmiecie, rozgniewani o to, nie chcieli z nim chodzić na wojnę, odmawiali mu posłuszeństwa.

Popiel obawiał się, że z tego zatargu skorzystają jego stryjowie: połączą się z kmieciami i odbiorą mu władzę. Zaprosił więc stryjów na ucztę, jego żona przyprawiła trucizną miód i wino, i otruli wszyst-



kich. Trupy wrzucono do Gopła. Zbrodnia jednak została prędko ukarana. Z ciał potopionych stryjów wyległy się tysiące mysz i wszystkie one wyruszyły do Kruszwicy, prosto na dwór zbrodniarza.

Przerażony Popiel, nie umiając walczyć z takim przeciwnikiem, ratował się ucieczką i z całą rodziną szukał schronienia w murowanej wieży, wznoszącej się na wyspie pośród jeziora. Lecz myszy popłynęły za nim, dopadły go na wieżę i zagryzły.

Cecylia NIEWIADOMSKA

КУПОН

БЕСПЛАТНОГО ОБЪЯВЛЕНИЯ  
(не более 20 слов)

Язык объявления (подчеркнуть): польский, украинский, русский.

Приклейте купон на Ваше объявление и вышлите по адресу:

01033, Украина, Киев,  
ул. Саксаганского 40/85А  
Редакция газеты

„Dziennik Kijowski”



## Prezentacja

Kolejna pozycja wydawnicza Eugeniusza Gołybarda „Co jest grane w Polsce ukraińskiej” okazała się doskonałym powodem do spotkania w miłym, aczkolwiek bardzo pogładowo zróżnicowanym towarzystwie, reprezentującym czołówkę inteligencją Polaków Kijowa.

Dyskusja, która rozgorzała w przytulnej sali Domu Polskiego wokół tej znamiennej książki, przebiegała w atmosferze niezwykle gorącej, a przy tym dynamicznie, emocjonalnie, otwarcie i przedmiotowo.

# OD KSIĄŻKI do odkurzacza

Słowa te rozjątrzyły stare rany naniesione ostrymi zarzutami na felery istniejące w płaszczyźnie organizacyjnej środowisk, stymulując obecnych do wypowiedzi, a zatem chętnych do zabrania głosu nie brakowało. Pani Wiktoria Radik, Natalia Sydiaczenco, Czesława Raubiszko, Eugeniusz Deineka, Borys Dragin, wielu innych występujących, obok zwykłych dla takiej okazji opinii pochlebnych pod adresem Autora, nie

ska również jest zainteresowana tym, by na Ukrainie mieć do czynienia z jedną, sprawną organizacją polonijną. Świadczy o tym chociażby opinia Rady-Ministra Sylwestra Szostaka, wywiad z którym niedawno opublikowany był w „Dzienniku Kijowskim”. Wtedy pomoc otrzymywana od Macierzy byłaby bardziej docelowa.

Po dwu godzinach gorącej polemiki, organizatorom spotkania nie bez trudu uda-



Stosowny ton polemiczny zadał obecnym na sali redaktor naczelny „Dziennika Kijowskiego” Stanisław Panteluk, który – po bardzo wyrafinowanym wprowadzeniu do tematu – przeczytał kilka fragmentów omawianej książki, czym spowodował wyraźne ożywienie wśród zebranych.

Nadano słowo Autorowi, aby wyjaśnił on swoje intencje, cel, podstawowe treści i historię napisania tej książki. Odpowiadając na pytania czytelników, E. Gołybard, swoim zwyczajem, nie bawił się zbytnio w dyplomację i, nie owijając sprawy w bawełnę, powiedział wprost, że Polonia potrzebuje reorganizacji na współczesnych zasadach zarządzania: „Musi być jedna owczarnia i jeden pasterz!”

szczędzili uwag krytycznych i dość nieszczerzonych propozycji.

Pani Dorota Jaworska, jako pierwsza czytelniczka tej książki (nawiasem mówiąc, wielce dołożyła się do spełnienia nie tylko funkcji korektorskich podczas przygotowania wydania), na wstępie, publicznie uprzedziła Autora: „Niech pan się przygotowuje – będzie wielu obrażonych po przeczytaniu tej książki, ponieważ nie wszyscy ludzie lubią prawdę – to po pierwsze, a po drugie – kto dzisiaj tak naprawdę chce zmienić istniejącą sytuację?”

Z uznaniem przyjęto propozycję p. Doroty o konieczności przeprowadzenia podobnych prezentacji tej książki w terenowych organizacjach polonijnych.

Zwrócono uwagę obecnym na to, że Pol-

ko się przenieść imprezę ze strefy demonstrowania erudycji w stadium bardziej luźnej wymiany zdań przy szampanie i pomarańczach.

Wieczór udany był pod każdym względem i w tym, między innymi, zawdzięczając miłej gospodyni Domu Polskiego pani dyrektor Marii Siwko, jak też bardzo uczynnej pani Lusi Toporowskiej, która po godzinie 22:00 potrafiła szybko dać sobie radę z odkurzaczem.

Przy tym ważnym zabiegu p. Lusia mądrze nadmienila, że książka Eugeniusza Gołybarda również może wykonać funkcję „odkurzacza” w każdej z zagród Polaków Ukrainy.

Stefan KOSTKA

(Zdjęcia: A. Płaksina)

## Czytelnicy piszą

Dobrego Wam dnia, шановні Доброді!

Турбує Вас Ваш прихильник і прозеліт Василь Шугало з Полтавщини. Мені 50 років. Пишу вірші, пісні, прозу. Маю видані власні книжки. Але я не про це. Родом я зі Львівщини (Старий Самбір). Трішки знаю і люблю польську мову – дід колись вчив. Але цього мало, хочеться знати досконаліше. Підписав Вашу газету, але за плинном літ призабув геть, що і як читається.

Прикро! Що можна придумати? Здогадуватись калічачу мову, не вихід із ситуації. Чи могли б Ви щось підказати? Був би Вам безмежно вдячний!!!

Чи є, наприклад, та звані „самовчителі” з польської мови? Чи, врешті, можна десь придбати якісь підручники, словник бодай один, буквар чи що?

І ще! Допоможіть знайти ну хоча б десяток пісень на польській мові. Бажаю, щоб пісні були наші (відомі!), але переведені, себто – перекладені польською. Знову ж таки – буду вельми вдячний. Якщо необхідно, то готовий заплатити за таку допомогу. Вибачте, якщо пишу щось не так. Але дуже треба!!!

Допоможіть, коли Ваша ласка. Та й новини польської літератури цікавлять, але не все відразу.

Ще раз спасибі Вам за увагу.  
З нетерпінням чекатиму відповіді.  
З повагою і надією

Василь ШУГАЛО

Б. 8, кв. 22, вул. Ірочкіна  
Смт. Семенівка Полтавської обл.  
38201

телефони: 80966150843  
(241)92639 робочий

Od Redakcji.

Wierzymy, że prośba Pana Wasyla znajdzie zrozumienie i zaspokojenie u Czytelników (ewent. działaczy polonijnych) dysponujących takimi środkami. My zaś w następnym numerze (który już raz z rzędu) dla Czytelników początkujących, czyniących pierwsze kroki w opanowaniu pisowni polskiej opublikujemy tzw. „Abemku”.

## Czytelnicy piszą

Droga Redakcjo!

Z prawdziwą radością wyjmuję ze skrzynki pocztowej każdy nowy numer „Dziennika Kijowskiego” i czytam go „od deski do deski”. Dziękuję za częste informacje o moich rodzinnych stronach i za bajecznie bogaty język polski.

Raisa WIŚNIEWSKA

(Euck)

## Україна-Польща

## ВІДКРИТТЯ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ЦЕНТРУ В ХНУ

Ціаг далszy ze str. 1

23-24 травня 2007 року у Хмельницькому національному університеті відбулось урочисте відкриття Українсько-польського центру.

Основна мета роботи центру полягатиме у продовженні започаткованих у ХНУ традицій тісної наукової та освітньої співпраці з вищими навчальними закладами Польщі, зокрема, Краківським політехнічним університетом, Краківським університетом економіки, Ченстоховським технічним університетом, Вищою державною технічною школою в Кросно.

У відкритті центру взяли участь 36 представників найкращих вищих навчальних за-

кладів Польщі, серед них 11 професорів, 14 докторів наук та 8 магістрів. В рамках відкриття центру відбулася презентація книги „Досвід і роздуми вчителя польської мови в Україні”. Книгу презентували директор Центру якості Краківської політехніки ім. Т. Костюшко Адам Табор та викладач Старокостянтинівської гімназії Анна Чужинська.

О півдні в актовому залі університету проведено урочисте засідання Вченої ради університету та представників польських вищих навчальних закладів відбудеться, після чого розпочалось засідання спільної українсько-польської наукової конференції „Історія, сучасність і перспективи розвитку співпраці між Польщею та Поділлям”, у

роботі якої взяли участь викладачі й студенти Хмельницького національного університету та Ягелонського університету міста Краків.

В рамках проведення зустрічі відбувся показ робіт „Студентського будинку моделей”. Учасники заходу також мали нагоду відвідати виставку творчих робіт студентів та викладачів Хмельницького національного університету.

24 травня, відбулось виїзне засідання учасників зустрічі у місті Хотин. Його учасники

ознайомились з історико-краснонавчою пам'яткою „Хотинська фортеця” та історико-культур-

ному заповідником Кам'янець-Подільського.

Франц МІЦІНСЬКИЙ



Проф. Лешека ДОБЖАНЬСКОГО з отриманням звання почесного доктора Хмельницького національного університету привітали: Веслав Осуховський – Генеральний консул Республіки Польща у Львові, Гладуняк Іван Васильович – Голова Хмельницької обласної ради, Малькін Валерій Павлович – заступник голови Хмельницької обласної державної адміністрації, Лесков Валерій Олександрович – секретар міської ради, Скиба Микола Єгорович – проф., д.т.н., ректор Хмельницького національного університету, Драпак Георгій Мефодійович – доц., к.т.н., директор інституту механіки та інформатики, декан факультету механіки, Директор Українсько-польського центру



Poecie  
Zygmuntowi  
Lewickiemu –  
poświęcam

„Ty ode mnie tak daleko  
najpiękniejsza Matko Boska,  
lecz przed Tobą wciąż przyklekam,  
przed Ojczyzną serca – Polską!”

Zygmunt LEWICKI

O rniański Bazar. Przedmieście Perekopu. Wrota Krymu. Wszystkie te nazwy dotyczą najmłodszego miasta na Krymie – Armiańska, które położone jest na północy słonecznego półwyspu. Ów półwysep znany chilijski poeta Pablo Neruda nazwał „orderem na piersi planety Ziemia”. Wstążką mocującą ów „order” do stałego ładu jest Perekopski przesmyk. Zalew Perekopski z jeziorem Siwasz łączy solidna budowla – głęboki rów z potężnym wałem, który w II wieku p.n.e. wzniesi prawdopodobnie Skifowie. Perekopski rów z wałem odegrał ogromną rolę w czasie obrony Krymu przed atakami najezdźców. Na Perekopskim wale postawiono pomnik „Bohaterom Perekopu”.

Mieszkańcy Armiańska mają jeszcze jeden powód do dumy. Jest nim potężny kombinat produkujący dwutlenek tytanu. W budowie tego przemysłowego giganta uczestniczyły tysiące ludzi, którzy przyjechali tutaj ze wszystkich republik byłego ZSRR. Obecnie fabryka nosi nazwę Państwowe Przemysłowe Zjednoczenie „Tytan”. Prawdziwą dumą Armiańska jest poeta Zygmunt Lewicki, który urodził się na Zachodniej Ukrainie w polskiej rodzinie. Ostatnie 25 lat życia spędził w Armiańsku. Tutaj mieszkał i tutaj pracował. Niestety, Zygmunt Lewicki już nie żyje, ale poeta zostawił po sobie dla trzech narodów: polskiego, ukraińskiego i rosyjskiego bogaty spadek, którym są jego utwory napisane w językach tych trzech narodów.

11 maja 2007 roku w ogromnej, mogącej pomieścić 800 osób sali Pałacu Kultury Zjednoczenia „Tytan” odbył się koncert poświęcony twórczości Zygmunta Lewickiego. Tego wieczoru sala była przepelniona, a ponieważ bardzo duża ilość osób chciała zobaczyć tę imprezę – miejscowa telewizja wyemitowała ją na żywo. Scenę udekorowano białoczerwonym płótnem,

# Poeta trzech narodów

portretem poety. Na stole postawiono duży kandelabr ze świecami.

...I oto w sali gaśnie światło. Słychać głos Z. Lewickiego. Na dużym ekranie zaczyna się pokaz filmu o poecie. Obrazy ilustrują jego wiersze. Rozbrzmiewa muzyka Albinoni, Mozarta i Rachmaninowa, i płyną strofy o sensie życia, Bogu, Czarnobylu, o bezdomnych i nieszczęśliwych dzieciach, o miłości. Wiersze recytowane są w trzech językach: po polsku, ukraińsku i rosyjsku...

Uczestnikami tego niezwykłego wieczoru byli przedstawiciele wielu narodów: Polacy, Ormianie, Ukraiń-

miejsowa fabryka, przybyło 40 osób. Delegacja z Dżankoja również wzięła udział w koncercie. Dzieci, które zwyciężyły w konkursie recytatorskim, z uczuciem deklamowały wiersze w trzech językach. Wszystkie delegacje, które przybyły na koncert, przekazały jego uczestnikom najlepsze życzenia. Wśród nich byli poeci, którzy osobiście znali Z. Lewickiego, jego przyjaciele, członkowie polskich towarzystw. Na koncercie obecni byli przedstawiciele miejscowych władz oraz Fabryki „Tytan”.

Przed koncertem wszyscy

jasny promyk światła, jak cudowna muzyka, kiedy dyrygent batutą dał znak. Ale takim gestem dyrygenta nie można zaprosić życie na „bis”...

Miałam szczęście poznać poetę w maju 2000 roku w Symferopolu na V. Międzynarodowej Naukowej Konferencji na temat „Adam Mickiewicz i Krym”. Konferencja poświęcona była spotkaniem wielkiego polskiego poety A. Mickiewicza z wielkim rosyjskim poetą A. Puszkinem w Gurzufie. Na tej właśnie konferencji Z. Lewicki czytał własne przekłady „Sonetów krymskich” Mickiewicza.

W owych dniach poeta podarował mi własny tomik wierszy p.t. „Sad bytu”, który właśnie się ukazał. Wiersze od razu wywarły na mnie ogromne wrażenie, zadziwiły wysokim poziomem intelektualnym, głębokością pełnych filozofii myśli, obrazowością, liryzmem i estetyką. Przekonałam się, że każdy wers napisany przez Z. Lewickiego jest pełen mądrości, każdy wiersz przekazuje pełny poetycki obraz w sposób doskonały i jasny.

Taką poezję może tworzyć tylko człowiek wielkiego ducha, człowiek wybitnie utalentowany. Krym może być dumny, że na jego ziemi wyrósł tak wielki talent. Zaś Armiańsk ma całkowite prawo do dumy, że po jego ulicach chodził, jego powietrzem oddychał, tutaj mieszkał i tworzył wielki POETA. Z. Lewicki nie kontemplował przepięknej przyrody i pejzaży południowego brzegu Krymu, który był natchnieniem dla Mickiewicza i Puszkina, lecz tworzył swój własny „Sad bytu” – wbrew wiatrowi, który przynosił z nad morza słoną wilgoć, by rzucić ją w twarz.

Fenomen tego poety polega również na tym, że tworzył on w trzech językach, a natchnienie czerpał z jedyne, słowiańskiego źródła. W czasie majowego koncertu, poświęconego poecie, miałam szczęście zarecytować kilka jego utworów w języku rosyjskim i polskim.

Kiedy na zakończenie koncertu na scenę wyszli wszyscy jego uczestnicy, na ekranie znowu pojawiły się kadry z filmu – Zalew Karkinitkich, zachód słońca, poeta odchodzący w dal. Sala biła brawa na sto-



Od lewej: autor wieczoru Olga Karaczarowa-Lisiewicz, żona i brat poety Z. Lewickiego

cy, Rosjanie, krymscy Tatarzy. Ludzie nie ukrywali wzruszenia i łzy spływały po policzkach wielu z nich. Po pokazie pierwszej części filmu rozpoczął się koncert, w którym udział wzięło ponad 100 osób – połączone chóry, zespoły wokalne, duety, soliści i recytatorzy. Wykonano utwory muzyczne do słów Zbigniewa Lewickiego – romanse i pieśni. Kijowski kompozytor Aleksander Złotnik wykonał własny romans „Daj rękę, miła”.

Zebrani na stojąco przywitali żonę poety Alewinę Lewicką. Na sali obecny był także brat poety – Edward, który mieszka we Lwowie, dzieci poety Natalia i Feliks, wnuki i krewni. Goście przyjechali ze wszystkich zakątków Krymu. Np. z Symferopola specjalnym autobusem, który oddała do dyspozycji

goście udali się na cmentarz, na grób poety, na którym złożyli kwiaty. Pod koniec koncertu miałam szczęście zabrać głos. Wystąpiłam jako jeden z organizatorów wieczoru, jako członek ZPU, członek Zarządu SUPU i jako reprezentantka Kijowa. Poeta kochał Kijów. Tutaj spędził swe studenckie lata, tutaj był szczęśliwy. Obecnie w Kijowie mieszkają jego dzieci i wnuki.

„Wszystkiego, co w sercu,  
nie powiem,  
jest ból nie do wypowiedzenia...  
Spadają kasztany w Kijowie –  
wspomnienia, wspomnienia,  
wspomnienia.”

Poezja Z. Lewickiego dosłownie wtargnęła w moje życie, w moje serce – gwałtownie, błyskawicznie jak

jąca. Wiele osób płakało. Energetyka tej imprezy była wyjątkowa. Doskonała organizacja koncertu jest zasługą m.in. dyrektora muzeum Tatiany Makarowej, Dziecięcej Szkoły Muzycznej (Ruta Pałkina), ośrodków telewizyjnych Armiańska, Krasnoperekopska, Czarnomorska.

Na zakończenie koncertu przedstawiciele władz miasta i Zjednoczenia „Tytan” podziękowali organizatorom i wszystkim uczestnikom koncertu, wręczyli im kwiaty i podarunki. Następnie w foyer Pałacu Kultury odbyło się przyjęcie, w czasie którego można było porozmawiać w przyjemnej atmosferze. Przedstawiciele polskich towarzystw z wérwą zaśpiewali „Sto lat”.

A następnego dnia w Bibliotece im. Z. Lewickiego odbyła się konferencja, w czasie której Anna Aleksandrowa przeczytała wiersz napisany przez nią pod wpływem wczorajszego koncertu.

«Глядишь на нас живой с экрана.  
С экрана с нами говоришь.  
Неживающая рана –  
уход в кладбищенскую тишь.  
Твой вечер!  
Чувствуешь ли нас,  
собравшихся в уютном зале?  
В каких мирах душа сейчас?  
Минуют ли её печали?  
Твой вечер! И не просто вечер,  
Святая память о тебе.  
Ты сам себе увековечил  
в чеканном слове и строке.  
Пусть память о тебе не стынет.  
Ты – жил! Ты – был!  
Ты – есть в стихах.  
И пусть бессмертным будет имя,  
коль обречен на тленье прах.»

Armiańsk podarował mi wiele przyjemnych spotkań ze wspaniałymi ludźmi – inteligentnymi, wykształconymi, o bogatym życiu duchowym. A poetka Anna Aleksandrowa zadedykowała mi dopiero co napisany wiersz. A my wszyscy zadedykowaliśmy nasz koncert laureatowi Międzynarodowego Konkursu Polskiej Poezji, laureatowi Nagrody Asocjacji Narodowościowych Towarzystw i Wspólnot Narodów – Zygmuntowi Lewickiemu, który zrobił tak wiele dla ubogacenia kultur trzech narodów – polskiego, ukraińskiego i rosyjskiego. To dzięki jego twórczości Armiańsk stał się prawdziwą poetycką Mekką.

Olga KARACZAROWA-LISIEWICZ  
(Thum. D. Jaworska)

## Festiwal w Polsce

# XVI MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL PIOSENKI ŻORY 2007

W połowie kwietnia 2007 roku, na zaproszenie Zespołu Szkół Nr 8, Wzorowy Polski Zespół „Dzwoneczki” pod kierownictwem Zasłużonej dla Kultury Polskiej Jadwigi Poliszczuk i Bogdana Poliszczuka brał udział w XVI Międzynarodowym Festiwalu Piosenki Żory-2007. Wyjazd został zorganizowany przez Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie, przy wsparciu Generalnego Konsula RP w Łucku dr Wojciecha Gałązki oraz Romana Naumowicza.

Festiwal różni się od innych konkursów. Celem festiwalu jest promowanie dziecięcej i młodzieżowej twórczości artystycznej. Daje szansę rozwinięcia swoich zainteresowań muzycznych. Laureaci festiwalu nagrywają swoje piosenki w profesjonalnym studio nagrań. Mają możliwość występowania na imprezach miejskich, festiwalach, konkursach. Festiwal sprzyja rozwojowi muzyki rozrywkowej. Podnosi

kulturę muzyczną i umiejętności wokalne dzieci i młodzieży poprzez uczestnictwo w warsztatach muzycznych. Integruje i sprzyja międzynarodowej wymianie kulturowej pomiędzy uczestnikami festiwalu. Wielu z nich dalej rozwija się muzycznie, występując na dużych sce-

nach Polski. Zespół „Dzwoneczki” reprezentował nie tylko Żytomierz, ale i Ukrainę, co z dumą podkreślali członkowie zespołu, gdyż to jedyny zespół z Ukrainy, który wziął udział w tym festiwalu.

Organizatorzy festiwalu przyjęli grupę niezwykle ciepło i życzliwie.

Pobyt w Polsce był nasycony wieloma atrakcjami. Zorganizowano wycieczkę do Wisły. Dzieci zobaczyły skąd bierze początek rzeka Wisła, były zachwycone pięknym widokiem gór, jazdą na koniu, i... zaśpiewały na scenie, gdzie prowadzony jest Festiwal Kultury Beskidzkiej w m. Wisła. Oglądneły również niezwykle ekspozycje z Afryki w Muzeum Miejskim w Żorach. Zwiedziły Żorskie Centrum Regionalne związane z obrzędami, spotkały się z Zespołem Ludowym Pieśni i Tańca Osiny. Nauczyły się nowych polskich tańców i piosenek. Dzieci były zadowolone nie tylko z powodu swoich występów, możliwości zwiedzenia południowego regionu Polski, ale i z serdecznego

przyjęcia, jakie okazali im organizatorzy i widzowie. A co najważniejsze – to fakt spotkania z innymi uczestnikami festiwalu. Wszystkich połączyło jedno: polskie słowo, polska piosenka, polskie korzenie, i... obietnica spotkania za rok.

Szczególne podziękowania pragniemy złożyć organizatorom XVI Międzynarodowego Festiwalu Piosenki Żory 2007. Ciepłe słowa i słowa wdzięczności kierujemy dyrektorowi Zespołu Szkół Nr 8 pani mgr Ewie Szymale a także całemu gronu pedagogicznemu. Serdeczne podziękowania należą się również pani Wiesławie Wybraniec.

Dzieci i organizatorzy dziękują za pomoc stronie ukraińskiej: Ministrowi Transportu Ukrainy Mikołajowi Rudkowskiemu, deputowanemu Rady Obwodowej Mychajłowi Dymondowi oraz Andrzejowi Gazarowemu.

Wiktoria  
LASKOWSKA-SZCZUR





## RYSOWNICY POLSCY



Marcin Bondarowicz

## DWA NIEBA

Ja się przez chwilę  
Nawet nie ludzę  
Mamy dwa nieba:  
Nasze i cudze

Które jest lepsze  
Bóg raczy wiedzieć  
Pod swoim – jakby  
Bezpieczniej siedzieć

Pod naszym niebem  
Rodzinna chata  
Ona nas lubi  
Jedna i brata

No, bo w Afryce  
Suchej, bez wody  
Kilimandżaro  
Szczytem urody

Tam lwy i słonie  
I Masajowie  
Mnie Suwalszczyzna  
Chodzi po głowie

Choć w Ameryce  
Wielkie pieniądze  
Moje – choć mniejsze  
Ja nimi rządę

Niebo nad Azją  
Nad Hawajami  
A nasze – piękne  
Nad Mazurami

Nad tajgą – pięknie  
W dawnym „Sojuszu”  
Tyle, że u nas  
Na większym luzie

Ludzie – jak ptaki  
Świat oblatują  
Ale najlepiej  
W domu się czują

Bez względu na to  
Co na obczyźnie  
Niebo prawdziwe  
Na Ojcowiznie!

Mikołaj ONISZCZUK

● Nie próbuj zrozumieć wszystkiego,  
bo wszystko stanie się niezrozumiałe...

(Demokryt)

Благодійні внески на підтримку  
„Дзенника Київського”  
просимо перераховувати за реквізитами,  
які подаємо на нашій інтернет-сторінці  
[www.dk.com.ua](http://www.dk.com.ua)



Na egzamin przychodzi  
nieco wstawiony student:

- Panie p-sorze, przepytaj Pan pijanego studenta?  
- Nie ma mowy, to wbrew regulaminowi!

- Ale Panie p-sorze, wie Pan jak to w życiu bywa...

- Nic z tego, oprócz regulaminu mam swoje zasady!

- Ale Panie P-sorze, tyle czasu poświęconego nauce się zmarnuje...

- Dobrze, ten jedyny raz zrobię wyjątek.

- Dziękuję. Chłopakiiii, wnieście Staszka...

\*\*\*

Himmler wzywa jednego ze współpracowników:

- Powiedzcie dowolną liczbę dwucyfrową.

- 45.

- A czemu nie 54?

- Bo 45!

Himmler zapisuje w aktach „charakter nordycki”

i wzywa następnego:

- Powiedzcie dowolną liczbę dwucyfrową.

- 28.

- A czemu nie 82?

- Może być i 82, ale lepsza jest 28.

Himmler zapisuje w aktach „charakter bliski nordyckiemu”

i wzywa kolejnego:

- Powiedzcie dowolną liczbę dwucyfrową.

- 33.

- A czemu nie... a to wy, Stirlitz.

\*\*\*

Wieczorem pod domem bacy słychać głos:

-Baco! Potrzebujecie drzewa!

-Nie! Nie potsebuja!

Baca wyłazi rano na podwórze - patrzy drzewa nie ma...

\*\*\*

- Jak mądra blondynka odkręca żarówkę?

- Stoi trzymając żarówkę i czeka, bo wie, że Ziemia się kręci.

\*\*\*

Lodówka zrobiła imprezę. Nazapraszała samych znajomych.

Wszycy bawią się niezłe: odkurzacz się nawciągał, kaloryfer już rozgrzany, kuchenka daje ostro w palnik, pralka się rozkręca, w łazience wiatrak dmucha suszarkę, impreza na całego.

Gospodyni chodzi po mieszkaniu i rozdaje zimne drinki. Patrzy a pod ścianą stoi smutny Trabant. Podchodzi do niego i mówi:

- Ej trabant, a co ty taki smutny stoisz i się nie bawisz? Masz tu seteczkę, walnij sobie to się od razu rozruszasz.

A trabant na to:

- Nie mogę, jestem samochodem...

## Naj... Naj... Naj...

## Największy spadek przestępczości

W zeszłym roku zanotowano największy od 1989 spadek przestępczości. Wzrósł wskaźnik wykrywalności niemal wszystkich typów przestępstw.

Spadła liczba odnotowanych przestępstw szczególnie uciążliwych dla obywateli, takich jak kradzieże (o 13,5 proc.).

Mniej jest też (o 2,5 proc.) zabójstw, zaś zabójstw o motywie rabunkowym odnotowano mniej o prawie 8 proc. Policjanci bardziej aktywnie zwalczali także przestępczość narkotykową. O 6,4 proc. wzrosła wykrywalność przestępstw korupcyjnych - takich jak płatna protekcja czy przekupstwo funkcjonariusza publicznego.

## Rekordowo długa granica

Od maja 2004 roku decyzją Brukseli zostały zniesione kontrole towarów na granicy Polski z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą, czyli krajami, które też weszły do Unii Europejskiej. Od tego momentu zadanie polskich służb jest bezprecedensowo duże. Żaden z 25 krajów UE nie jest odpowiedzialny za pobór w imieniu Brukseli cel, opłat rolnych i innych należności na tak długim odcinku. Polskę łączy bowiem z Ukrainą, Rosją (obwód kalininigradzki) i Białorusią granica o długości 1100 kilometrów.

◆ Adrenalina została wykryta przez profesora Napoleona Cybulskiego. Dzięki badaniom zjawisk elektrofizjologicznych jest uważany za pioniera elektroencefalografii.

## Kuchnia polska

## Gołąbki nadziewane

## Składniki:

- 6 dużych liści włoskiej kapusty
- 25 g luskanych orzeszków pistacjowych
- 300 g mięsa z królika
- 2 jajka
- 3 łyżki śmietanki 8%
- 1 łyżka posiekanego estragonu
- 200 ml wywaru z kurczaka
- sól i mielony pieprz

## Sposób przyrządzenia:

1. Wybrać dorodne liście kapusty, bez plam. Ułożyć je w górnym naczyniu garnka do gotowania na parze i gotować przez 3-4 minuty, aż lekko zmiękną. Osączyć i odstawić do ostygnięcia. Orzeszki pistacjowe grubo posiekać.

2. Mięso zemleć w maszynce do mięsa (lub pokroić w drobną kostkę). W misce roz-

trzeć jajka. Włożyć mięso, dodać śmietankę, a następnie mieszać, aż składniki się połączą. Dodać estragon oraz orzeszki pistacjowe. Dokładnie wymieszać i doprawić do smaku solą oraz pieprzem.

3. Liście kapusty rozłożyć na blacie. Wykroić grube nerwy i każdy liść przekroić wzdłuż na pół. Pośrodku każdej połówki liścia ułożyć trochę farszu, zawinąć brzegi liści w stronę nadzienia i owinąć je pozostałą częścią liścia. Gołąbki ułożyć ciasno w garnku, polać wywarem i doprowadzić do wrzenia. Dusić pod przykryciem na wolnym ogniu przez 40 minut.

4. Podawać na gorąco polane wywarem z gotowania.  
**Smacznego!**

● Kobieta jest najsłabsza, gdy kocha,  
a najsilniejsza, gdy jest kochana.

(Erich Osterfeld)

● Jedną rzeczą jest odkryć prawdę, inną – zrozumieć ją, a jeszcze inną – wszcząć działania.  
Prawda jako taka nie ma wartości, dopóki nie jest wykorzystana lub zastosowana.

(Walter White Jr.)

**DZIENNIK  
KIJOWSKI**



“Дзєнник Київський”  
Рєсєтр. свід. КВ 7502 від 03.07.2003 р.

Засновники:  
Дєржавний Комітет України  
у справах національностей та рєлігії  
Спілька поляків в Україні  
Рєдакція газети “Дзєнник Київський”

Redaktor Naczelny:

Stanisław Panteluk

WYDAWCA: PRG “Dziennik Kijowski”

Dyrektor:

zast. red. naczelnego Borys Dragin

Adres redakcji - Адреса редакції

ul. Saksagańskiego 40/85 a, Kijów, 01033

вул. Саксаганського, 40/85а, Київ, 01033

tel./fax: (044) 246 61 39

E-mail: pau@dk.com.ua

Zespół redakcyjny:

Eugeniusz Golybard - korespondent,  
Dorota Jaworska - tłumacz-korektor, Łarysa Kaszczuk - księgową, Andżelika Płaksina - redaktor techniczny, Eugeniusz Tuzow-Lubański - korespondent.

Numer przygotowało kolegium redakcyjne reprezentujące organizacje polonijne Ukrainy.

Za treść reklam i ogłoszeń redakcja nie ponosi odpowiedzialności, nie zamówionych rękopisów nie zwraca i pozostawia za sobą prawo do skrótów. Materiały podpisane nie zawsze odpowiadają poglądom redakcji.

Redaktor prowadzący  
Stanisław Panteluk

Газета виходить 2 рази на місяць.  
Передплатити можна протягом року в усіх відділеннях зв'язку України.  
Індекс передплати 30678.

Переплатна вартість 48 коп. на місяць.

Роздільна ціна у продажу - договірна.

Газета надрукована у ВАТ “Київська правда”.

Зам. 2064.

Тираж 3 500

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16